

CRISPR/Cas er GMO

2001/18/EC

Udsætningsdirektivet er rettidig omhu

NBT-udvalgs møde: 'Umiddelbare reaktioner på Kommissionens udspil om nye genomteknikker'.
June Rebekka Bresson, NOAH - Friends of the Earth Denmark / 18.5.2021

Oversigt - NOAH's holdning er baseret på:

- Der er ikke videnskabeligt belæg for at plædere for, at de nye GMO-metoder skal være mindre omfattet af Udsætningsdirektivet end de gamle GMO-metoder.
  - Presset for deregulering er primært motiveret af løfter om potentialer - på trods af, at der ikke foreligger en videnskabelig baseret risikovurdering - men derimod en betydelig videnskabelig dokumentation på alle typer uønskede effekter (off-target, on-target, rearrangements).
  - Det er et demokratisk problem, at vi står her i dag med **denne form for pres på EU KOM** siden den 25. juni 2018 - for at **deregulere de nye GMO-metoder**, således at de nye GMO-metoder højst sandsynligt får status som non-gmo-metoder.
- NOAH vil blive ved med at insistere på **risikovurdering og mærkning (sporbarhed)**

1) Er KOMs undersøgelse et godt grundlag for EU's videre arbejde med de nye teknikker, eller har i identificeret fejl og mangler ved undersøgelsen eller dens konklusioner?

- Kommissionens studie er et udtræk af holdninger fra de stakeholders, der var blevet inviteret til undersøgelsen, og studiet er tovholdt af DG Sante. I studiet konkluderer man, at EU-rammen ikke er egnet til formålet i dag. Men EU-Domstolens afgørelse fra 2018 viste, at rammen gælder for alle produkter udviklet med de nye GMO-teknikker (planter, dyr, mikroorganismer). Denne ramme var **fremtidssikret**, og der er således ikke behov for at tilpasse rammen i forhold til den videnskabelige og tekniske udvikling.
- Undersøgelsen konkluderer, at GMO-afgrøder, der er manipuleret med nye GMO-teknikker, kan tjene til bæredygtighedsformål. Men der er praktisk talt ingen oplysninger i undersøgelsen, der kan bakke dette op.
- Kommissionens JRC har undersøgt hvilke produkter, der er i pipeline. De finder, at det handler om afgrøder/planter, der er resistente over for biotiske og abiotiske stressfaktorer. Men det er de samme løfter, der blev annonceret med de gamle GMO-metoder - og i virkeligheden har ingen planter, der er resistente over for sådanne stressfaktorer, haft betydning på markedet!

2) KOM vil iværksætte et politik-initiativ rettet mod planter frembragt med målrettet mutagenese og cisgenese (jf. KOMs brev til det portugisiske formandskab).

- Hvilke tanker gør I jer om et sådant initiativ?

- Har I forslag til, hvad det konkret kunne indebære?

- Vi er imod deregulering af planter/afgrøder, der er genmanipuleret med målrettet mutagenese (SDN1, SDN2 og ODM) og cisgenese fra anvendelsesområdet for EU's GMO-lovgivning. Dette vil nemlig udsætte forbrugere og miljøet for unødvendige risici og underminere landmændenes, fødevareproducenternes og forbrugernes frihed til at vælge GMO-fri produktion og produkter.

2) fortsat

- Med hensyn til cisgenese vil vi gerne understrege, at DNA fra en krydsbar art kan indsættes både via gamle og nye GMO-metoder, men i dag bruges ofte gamle GMO-metode. Ifølge [EFSA](#): "*Cisgenic and intragenic plants are currently produced by the same transformation techniques as transgenic plants with Agrobacterium-mediated transformation being the most frequently applied method. Biolistic approaches are also applied in some cases.*"
- Planer om at udelukke cisgene GMO-planter fra EU's GMO-lovgivning er ikke korreleret til videnskabelig og teknisk udvikling. Hvornår skal "*science-based decision-making*" også tage højde for (i) risici og reel bæredygtig fødevarerproduktion (ii) andre legitime faktorer, såsom forbrugernes forventninger og ønsker i samfundet?

3) Andre observationer/input?

Undersøgelsen ser ud til at negligere forbrugernes ønsker om, at vide hvad de spiser, samt at udvise forsigtighed over for den økologiske sektor, og sidst men ikke mindst, at udvise forsigtighed med hvad CRISPR-teknologi forventes at kunne udvirke i fremtiden (rækkevidden):

- En nylig meningsmåling [viser](#), at EU-forbrugere ønsker at vide, om maden produceres med genteknologi. Generelt ønsker Kommissionen at informere forbrugerne bedre om den mad, de køber, via "bæredygtige rammer for mærkning af fødevarer" i [Farm to Fork](#). Dette bør omfatte oplysninger om, hvorvidt GMO-metoder bliver brugt eller ej.
- Den økologiske sektor er pr. definition GMO-fri, og ønsker Danmark fortsat økologisk landbrug, skal vi modsætte os planerne om at reducere rækkevidden af EU's GMO-lovgivning, se f.eks. dette [brev](#). I princippet sigter Kommissionen mod at styrke den økologiske sektor og opnå 25% landbrugsjord under økologisk produktion inden 2030. Der bør fastsættes betingelserne for, at den økologiske sektor kan forblive GMO-fri.

3) fortsat

- En deregulering i dag vil potentielt forårsage, at Danmark og EU ikke har mulighed for at skærme os mod de risici, der følger med det kraftfulde værktøj CRISPR, hvis der ikke fortsat er kontrol i fremtiden.
- I den danske [stakeholderanalysen indsendt til EU KOM sidste år](#), har vi erfaret, at vi - den del af NBT-udvalget, der er bekymrede over en deregulering af CRISPR Cas i landbruget - ikke har fået vores perspektiver om risici medinddraget. Vi vil derfor gerne høre hvordan vores perspektiver igen kan blive medinddraget fra dansk side.

Der er et system til at håndtere GMO allerede!

Det er udsætningsdirektivet 2001/18/EC.

Lad os bevare det! TAK!

Det er jer, der har ansvaret for de næste generationers
natur & levebrød

Læs dybdegående analyser her:

<https://www.testbiotech.org/en/content/deregulation-new-ge-reasonable-proportional>

https://ensser.org/press_release/press-release-a-distortion-of-science-and-a-danger-to-public-and-environmental-safety/

<https://ensser.org/publications/ngmt-statement/>